

Francosko topništvo

Francoska artiljerija zavzema ponoči položaje na francosko-nemški meji

Vojna idila v Parizu

„D. P.“ — Nadzornik i zaklonskiš — Predmeti, ki gredo najbolj v denar — Prostor za go. Dubois — Jarki Posebni popusti za vojake — Vsak Parižan ima izkaznico

P. N. — Pariz, 12. septembra

Francoska prestolnica se polagoma brez rezkega preloma, brez zmešnjave in po pla-ha privaja na novo stanje. Po štirih mirnih nočeh so včeraj zjutraj ob 4. uri 15 minut zatulile sirene in dvignila Parižane iz top-lih pern. Kakor prejšnje dni, tako so se tu-daj sedaj ljudje brez velikega razburjenja zatekli v zaklonskiše in kleti. Kdor se je slu-čajno mudil na ulici v drugem delu mesta, so ga stražniki in člani pasivne obrambe poveli v najbližje zatočišče. Pasivna obram-ba — Défence pasive — sedaj že brez-hibno deluje. Sestavljeni so bataljoni, kate-rih člani so deloma že uniformirani, delo-ma pa so še v meščanski obleki s trakom okoli leve nadlahti s črkama D. P. Uro na-to je zopet zatulilo vseh 80 siren in ljudje so odšli iz zaklonskiš po svojih običajnih opravkih. Sirene zatulijo vse naenkrat, ker jih upravlja na policiji en sam človek. Za-dostuje en pritisk na vzvod in vseh 80 si-ren izpusti svoj zategli, presunljivi svarilni žvižg.

Veliko priljubljenost so si v Parizu pri-dobili stražniki, ki nadzorujejo podzemna zatočišča. To so znani chef d'ilot — t. j. prometni stražniki, ki s prometnih otkov na ulicah ravna vse vrvenje. Ti so ob-enem nadzorniki zaklonskiš. Vedo vse, so mirni in hladnokrvni ter ustrezljivi. Neka-teri so za svoja zaklonskiša ustanovili po-sebne stenske časopise, v katerih dajejo po-drobna navodila someščarom... Ne nosi-te s seboj kovčegov, pravi eno izmed ta-kih navodil, »v gneči in v temi lahko nena-doma izpremenite lastnika. Za denar in dra-gocenosti si napravite majhno vrečko za okoli vrata. Vzemite s seboj žepno bateri-jo, da ne boste sedeli po par ur v temi, če ne nameravate spati.« Neki chef d'ilot spominja svoje varovance na nesrečo v podzemski železnici l. 1903., ko se je zadu-šilo okoli 100 oseb samo zaradi tega, ker so v temi drug drugega ovirali. Ta omemba davne nesreče vzbudi nekoga v zaklo-nišču k bistri opazki: »Naš šef mora biti že precej v letih, ko se spominja one ne-sreče. V dobrem varstvu smo, ko za nas skrbi papa, če bi bil kak novinec ali zele-nec, bi bilo slabše.« In ko se ob koncu alar-ma res pojavi šef, ga vse radostno obsuje s klici »živjo papa«. Odslej se o šefu naše-

Ukrajinke

v narodni noši

ga zaklonskiša ne govori drugače in vsakdo ve, kdo je ta popularni »papa« V smislu naročil glavnega tajništva pasivne obram-be naš papa tudi strogo skrbi za snago v zaklonskišu. Ne papirčka ne ogorka ne sme biti nikjer in prostori se morajo vestno zračiti.

Trgovina v Parizu je precej zastala. Mno-go prodajalcev je vpoklicanih, da nima kdo streči, toda to se izenačuje, ker je kupcev še več vpoklicanih in nima kdo nakupova-ti. Blago, ki se danes prodaja najbolj, je modri celofan za zasenčenje svetilk, črni papir za okna in žepne baterije, ki so sko-ro popolnoma pošle. Zelo iskano blago so tudi kovčegi, torbe, nahrbtniki in slično, kajti v zaklonskiših je na prvem mestu na-svet: »Največja modrost je zapustiti mesto in odpotovati na kmete.«

Zadnji alarm me je zalotil daleč od »do-mačega« zaklonskiša. Zdel sem se tujec v novem podzemlju, toda stenski list me je kmalu ohrabil: »Ne hodite vedno v isto zaklonskišo«, pravi, »izprememba je prijet-na in raztresena naše skrbi.« Pod svetom »za-pustite Pariz!« pa je šef dostavil: »Seveda: Kdo pa se loči od našega Pariza brez solz. Toda solze so čisto olajšanje.« Pod tem je zopet svaril: »Ne zaupajte preveč postrež-ljivim ljudem, taki so čisto samo pomaga-či tatov. V temi in gneči cvete njihova obrt.« Nekateri napisi so ginljivi v svoji domoljubni priprostitosti: »To je prostor za gospo Dubois: tri sinove in dva zeta ima na fronti.« Vkljub gneči ni človeka, ki bi zasedel to mesto.

Po vsem Parizu koplje pasivna obrana jarke. Doslej so bili jarki samo v predmestju, sedaj pa nastajajo tudi v notranjem mestu, kajti kleti in zaklonskiš je vseeno še premalo in nekateri gredo rajši v jarke ne-go da bi ostajali v hišah, ker se boje, da bi bili zasuti. Jarki so navadno v krajih, kjer ni hiš in ni opasnosti, da bi bili za-suti.

Edino prometno sredstvo, razen nekolik-kih avtobusov, je sedaj še podzemna že-leznica. Ta je sicer nekoliko omejala svoj promet, pa ima kljub vsemu mnogo potni-kov. Parižani so itak zelo vpludno ljudstvo, v teh časih pa ne gre samo za uljudnost, marveč se izkazuje res požrtvovalna po-strežljivost in solidarnost. Neki znani pa-riški restoran je te dni prijetno presenetil svoje goste. Objavil je 10%-ni popust za vsako jed in pijačo, ki jo naroči človek v uniformi. Lastnik pravi: »Zadnje vojno sem tudi jaz preživel kot vojak in vem, kako dobro dé vojaku vsaka najmanjša pozor-nost. Zda sem prestar za fronto, vendar rad kaj storim za vojake.«

Izredne prilike zahtevajo izrednih ukre-pov. Zelo priporočljivo je, da ima vsakdo s seboj izkaznico, kar je bila doslej Pari-žanom neznana stvar. Policija hoče pač imeti kontrolo osobito nad sumljivimi tipi. Izšle so že odredbe zoper verižnike, strogo se kaznujejo zlasti razširjevalci vznemirju-jočih vesti. Po večini gre samo za neverne-že in razburjene ljudi, toda eksemplarna strogost je gotovo na mestu. Oblast lepi v zaklonskiših razglase, da doslej nad Pariz ni padla še niti ena sovražna bomba. Kako dolgo bo še trajala ta vojna idila?

Poljska vlada v Černovicah

Rumunska vlada je službeno objavila, da je prispela poljska vlada z državnim pre-zidentom Moscickim v Černovice in se na-stanila v odnotni nadškofjski palači.

Tudi race čutijo posledice vojne

V središču holandskega perutinarstva, v Ermeloju, so morali zaklati 50.000 mla-dih rac, ker rejci ne morejo dobiti dovolj krme. Kakor poročajo holandski listi, gre večinoma za male rejce, ki imajo skupaj kakšnih 400.000 rac. Da so morali holand-ski mali rejci že sedaj zaklati osmi del svojih rac, gre na račun vojne na morju, ki je ustavila izvoz holandske perutnine.

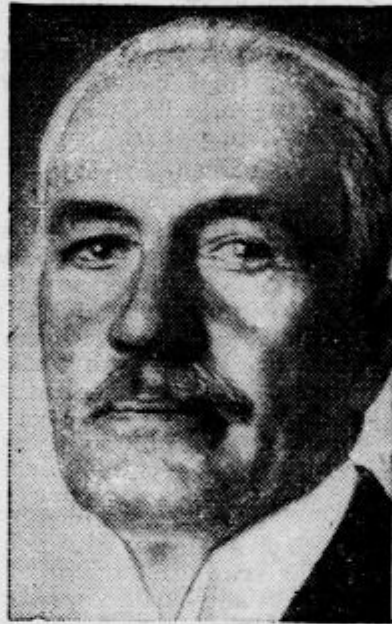
Zlato proti revmatizmu

Novejše raziskave kažejo, da ima zlato poseben učinek na revmatična obolenja. Zlato dovajajo pri tem zdravljenju v ke-mični spojini, ki jo kri sprejema. Tako mo-re po vsem telesu izkazati svoj učinek proti revmatičnim strupenim snovem, ki jih danes sicer še ne poznamo.

Po številnih poskusih so strokovnjaki označili zdravljenje revmatizma z zlatom kot največji napredek, odkar se ljudje z revmo sploh bavijo. Posebno v izrazito kroničnih primerih so dosegli izboljšanje in zastoj v boleznih, ki je drugače niso mo-gli ustaviti, v okroglo 80 odstotkov vseh primerov.

Sicer je res, da pomeni vsaka kovina, ki jo dovajajo telesu, za telo strup, vendar pa dajejo dosedanje izkušnje upanje, da bodo ugotovili količino zlata, ki jo člove-ska kri prenese v vsakem poedinem prime-ru. Tedaj bodo lahko zlato začeli uporab-ljati kot splošno lečilo za revmatična obo-lenja. Če pomislimo, da onespobljiva rev-matizem danes več ljudi za delo nego jeti-ka in mnoge druge infekcijske bolezni, se lahko veselimo, da je zdravniški vedi uspe-lo odkriti pripomoček, ki utegne revmatič-na obolenja odpraviti.

Izven domovine

Prezident zasedene poljske republike g. Moscicki

Maršal poljske vojske Rydz-Śmigły

Tako je pustošila vojna

Razdejana železniška postaja v Čevu na Pol-jkem. V ozadju ostanke razstreljenega mostu čez Vislo.

Poljski ujetniki

Nemci odvažajo ujete Poljake v kamionih z bojišča

Polotok Hela

Polkrog, ki zapira vhod v Gdanski zaliv — Kje je stala pravišna Vineta

Polotok Hela, na katerem so poljske čete po padcu Gdinje nudile zadnji odpor Nem-cem, je 3 km dolg. Na najširšem mestu, ob koncu, kjer je stala nekoč vas Hela s svetilnikom, je 3 km širok, na najožjem pa meri 500 do 600 m. Polotok zapira v obliki polkroga Gdanski zaliv. L. 1919. je pripadel s Pomorjansko (»Koridorjeme«) in vasjo Gdinjo Poljakom.

Pred vojno je polotok veljal kot nekakšno nedeljsko izletišče Gdančanov. Prilike za kopanje je bilo tu dovolj. Parniki, ki so prevažali od izliva Visle ali od Sopota kopalce do ribiške vasi Hele, so bili vedno zasedeni.

Stare pripovedke pravijo, da pravišna, potopljena Vineta ni ležala na otoku Vse-domu ali pri sedanjem Stettinu, temveč ob južnovhodnem koncu Hele. Morda je bilo tam nekoč res kakšno naselje, ki je do-živelo podobno usodo. Zanimivo je vse-kako, da je Gdanski zaliv zelo globok, globlji nego katera koli druga točka Vzhodnega morja. Izmerili so že globino 116 m.

Na Heli je bilo najlepše pač v zgodnji jeseni, ko je bilo resje v polnem razcvetu in se je ves polotok s svojimi borovci vred pobarval rdečkasto. Vas Hela je bila se-veda tudi kopaljski kraj, imela je nekakšen obrežni hotel in nekoliko hiš, ki so dajale priliko za ceneno letovanje in pre-nočevanje. Vse skupaj pa je bilo namenje-no bolj prijateljem tihe samotnosti, ne pa zahtevnim kopaljskim gostom.

Ko so Poljaki izgradili svoja vrata v svet, pristanišče Gdinjo, niso pozabili tudi na strateško zavarovanje. V ta namen so s svojega ozemlja zgradili železniško pro-go na polotok, ob zapadnem koncu gdi-njskih pristaniških naprav so uredili bazo za svojo vojno mornarico, potem so začeli utrjevati polotok sam. Skoraj vse naselbi-ne so na njem izpraznili in podrli. Zgra-dili so celo vrsto betoniranih zaklonov, po-stavili obalne baterije in pred dvema leto-ma so prepovedali vsem nepoklicanim do-stop na Helo. Kopaljskega življenja na pol-otoku je bilo konec.

Samaritanka v treh vojnah

96 letna Berlinčanka sili k Rdečemu križu

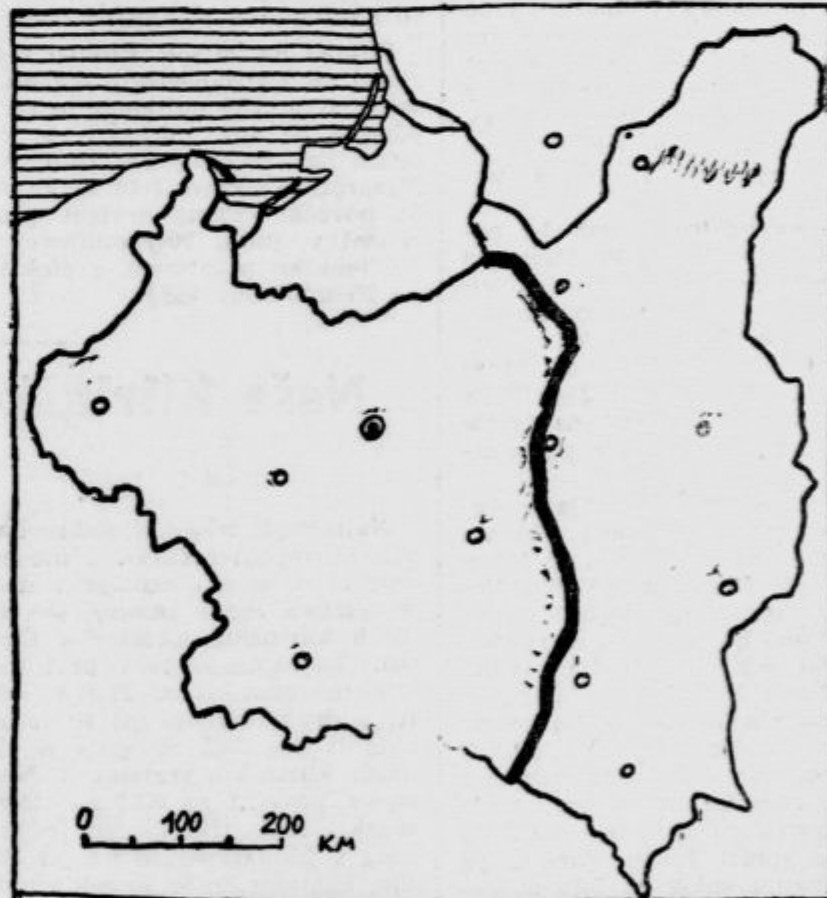
Nemški listi poročajo o neki 96letni Ber-linčanki, ki se je prijavila za službo Rde-čega križa. Ko je čitala proglas te organi-zacije, je poslala njenemu prijavnemu ura-du pismo, v katerem pravi, da je sicer sla-botna starica, da je pa po svojem mnenju še sposobna za lažja pomožna dela.

Elizabeta Pippartova, kakor se imenuje stara gospa, je sodelovala že v treh vojnah kot sestra Rdečega križa. L. 1866 se je kot mlado dekle in kot ena prvih samaritan-k prijavila za službo na fronti. Takrat je do-bila priznanje pruskega kralja in iglo, ki so jo bili izdelali za bolniške pomočnice iz

osvojenih topov.

V času francosko-nemške vojne 1870-71 je bila že poročena, a navzlic svojim dolžno-stim kot žena si je spet nataknila trak Rde-čega križa. Takrat je delala v zaledju. Ko je nastala svetovna vojna, ji je bilo že 71 let, pa se je takoj prijavila za samaritan-ko. Imeli so tolikšno zaupanje vanjo, da so jo brez oklevanja imenovali za voditeljico postajne straže Rdečega križa na veliki že-lezniški postaji. Sedaj pa so morali navzlic njenim zaslugam odkloniti prošnjo, da bi jo kot 96letno staro spet sprejeli kot se-stro Rdečega križa.

Curzonova linija

Ta teoretična razmejitev na ozemlju dosedanje Poljske je bila predlagana leta 1919 na veleposlanski konferenci v Parizu. Sedanja ruska meja na zapadu pojde verjetno še globlje na poljsko ozemlje

Vojni ujetniki

pomagajo kmetom

V Magdeburgu na Nemškem so začeli kopati krompir s pomočjo poljskih ujetni-kov. Nemške vojaške oblasti so dodelile posameznim kmetijam toliko ujetnikov, ko likor delavcev potrebujejo, da opravijo jezenska dela.

Nagrade v angleški

pomorski vojni

Angleška vlada objavlja, da pripadejo tri četrtine čiste vrednosti uplenjenih ladij so-vražnih držav državi, četrta četrtina vred-nosti pa se razdeli po posebnem ključu med častnike in moštvo, ki so ladjo uple-nili. Enako odredbo je izdala v sporazumu z Anglijo tudi francoska vlada.

Pošast otroške paralize

Magistrat češkega mesta Prage je izdal odlok, ki prepoveduje mladostnikom izpod 18 let vstop v sleherni javen lokal, kino, gledališče, čitalnico, telovadnico itd. Pre-poved velja zaenkrat do 2. oktobra. Izdana je bila zaradi razširjajoče se otroške para-lize.

Danska je odpustila

nekaj rezervistov

Iz Kodanja poročajo, da je danska vla-da odpustila nekaj letnikov rezervistov, ki so bili vpoklicani zaradi vojnega stanja v Evropi. Obenem je odšlo domov tudi ne-kaj rezervistov pri mornarici.

Poveljnik Gdanska

Za poveljnika okupiranega Gdanska je nemška vlada imenovala generala Heitha, ki je obenem tudi vojaški poveljnik za vse Pomorje.

A NEKDOTE

Kralj Henrik IV., vladar Kastilje, je imel dvornega norca, ki ga je prikrilo pi-kal. Nekoč se mu je hotel osvetiti, pa ga je nagovoril:

»Povej mi norec, kakšna je prav za prav razlika med teboj in oslom?«

Norec je pazno premeril razdaljo, ki ga je ločila od kralja in dejal z resnim gla-som:

»Samo trije sežnji prostora, Veličan-stvo!«

VSAK DAN ENA

»Prosim te, izvoli vzeti vitamine, jaz bom pojedel ostanek!« (»Tidens Tegne«)

Šest zlatih angelov

Roman 32

»Svojega moža imate pač močno radi?« je vprašal Ryder.

»Da«, je odgovorila.

»Zelo pametna žena ste — vsak dan naj bi kleče zahvalil Bogu, da vas ima. — Ostanite zdravi!«

»Nasmehnil se je in ji pokimal — na Clausena se ni meral več ozreti.

Ko se je peljal v dvigalu nizdol, je Ryder ugibal, ali ga ni čustvo zapeljal v nepremišljeno bedarijo; ko je pa stopil ven, na svetlo sonce, je bil zadovoljen s samim seboj — če drugega ne, so bile ostale njegove roke čiste.

Služkinja je imela vse naročje polno rdečih rož in se je muzala.

»Kako krasno dišee«, je rekla ter sklonila zdravo lice k prelepim, izbranim cveticam.

»Odnosite jih in si jih postavite v sobo«, je prijazno odvrnila Leslie Carlton.

»Oh, ne — potem zvečer ne bi mogla spati«, je odvrnilo dekle, »sami jih obdržite, gospodična Carlton — razen če ne marate misliti na gospoda, ki jih je poslal.«

Zdaj je bila Leslie tista, ki se je nasmehnila.

»Nate polovico, tako bova obe zadovoljni«, je dejala; »naj vam dajo srečne sanje.«

Služkinja se je še malo spakovala, nato pa presrečna odšla z darilom.

Leslie Carlton je vzela karto, ki je bila prišla z rožami, in jo vnovič prebrala:

»Kadarkoli sem vam telefoniral, vas ni bilo doma, zato vam pošiljam te cvetlice; naj vas spomni, koliko mi je do tega, da vas spet vidim. Vaš nedavni ukaz, naj vas pustim, da greste svojo pot, menda ne velja za vse večne čase?«

Charles Ryder

Sedla je, vzela peresnik in papir ter jela pisati, a že po nekaj besedah je raztrgal pismo in znova začela. Nazadnje je zmečkala tudi to pismo, stotila k telefonu in poklicala Rydera.

»Dobila sem vaše prekrasne cvetlice«, je rekla, »srčna, srčna hvala. — Seveda se lahko vidiva —«

»Danes?« ji je živahno segel v besedo.

Nekoliko se je obotavljala. Preden je odgovorila:

»Ne, danes ne — a kmalu.«

»Tako čudno govorite — kaj ste še vedno tako zbegani kakor ondan? — Zakaj ne sprejmete pomoči, ki se vam ponuja? Moje pomoči, hočem reči.«

»Vi bi bili poslednji, ki —«

Obmolnila je.

»— ki bi vam mogel pomagati? To ste hoteli reči?« je Ryder pritiskal. »Ali kaj?«

»Oh, nič. — Veste, nekoliko živčna sem — New York s svojim truščem in vrvenjem mi ugonablja živce, to je vse.«

»Tega ne verjamem — sredi viharja na širokem morju ne bi izgubili mirne krvi. Živčni niste.«

»Pač, pač. — Občutek imam, da me na cesti zasledujejo — prisegla bi, da sem pod stalnim nadzorstvom, ko se mi ta domneva ne bi zdela presmešna.«

»Vaša domneva nikakor ni smešna, kajti jaz plačujem ljudi, da vas opazujejo.«

»Vi?«

»Da, jaz. — Vendarle moram vedeti, ali se spet potikate po takih nevarnih krajih, kakor je »Dante«, in razen tega me zanima vse, kar koli storite.«

»Meni se zdi to nezasišano in ne baš —«

»Viteško, ste hoteli reči, ali tenkočutno? ... Tudi jaz, tako mislim, a ker nihče nič ne ve o vašem sedanjem in prejšnjem življenju, si moram sam pomagati ... Le ena možnost je, da se me iznebite — namreč ta, da mi rečete: »Ne želim vas več videti, končala sem z vami.«

Zaprta je oči, nato pa trdo in odločno dejala:

»Ne želim vas več videti.«

Z odločnim sunkom je obesila slušalo. Ryder je še vlekel na uho, toda slišal je samo enakomerno brnenje žic.

Na svoji poti po mestu se je Ryder oglašil pri Franku Woodyju, da bi zvedel najnovejša poročila. Zelo se je zavzel, ko je našel v detektivovi pisarni Martina.

Razburljivih novic ni bilo, nepričakovana je bila kvečjemu ta, da sta bili tako Elizabeta Clausen kakor grofica Lalo na vse zgodaj obiskali Marleno Sutherland.

»Opazujte posebno Porterja Branta prav skrbno«, je Ryder naročil zasebnemu detektivu, »toda

izberite si v ta namen nekoliko spretnostnejšega ljudi, kajti Jimmy Hickey je na primer opazil, da ga zasledujejo.«

»S tem gospodom je res kar nenavadno težko — človek bi stavil, da ima cel ona hrbita oči, se je opravičil Woody, »a bodite prepričani, v bodoče ne bo niti on ničesar opazil.«

Ryder je prikal, nato pa povedal detektivu svoj doživljaj s Clausenom — seveda je zamolčal vse, kar se mu je zdelo odveč.

»Ali imate vtis, da ste si s takšnim ravnanjem osvojili prijateljstvo gospoda Clausena?« je vprašal Woody, ko je Ryder končal.

»Ne, narobe — slej ko prej ga imam za svojega zakletega sovražnika.«

»Tudi jaz tako menim«, je zamišljeno rekel detektiv. »Najhujeje je to, da vaši nasprotniki, ki so vsi zvezani drug z drugim, posledje vedo, da ste jim za petami, in bodo zato tudi s svoje strani prežali na vas. Oteževalno je tudi, da imajo oni samo en cilj, namreč tega, kako bi vas spravili s poti, med tem ko moramo mi drobiti svoje moči, ne glede na to, da tavamo za zdaj še v temi.«

»Kaj bi po vaših mislih najprej kazalo storiti?« je vprašal Ryder.

»Brezpogojno morate zapustiti New York.«

»Zakaj?«

»Ker družba prekanjenih ljudi, ki imajo sredstev na prebitek, žel vašo smrt, je odločno rekel Woody. »Niti najmanjšega dvoma ni, da vas prej ali slej ubijejo, če se ne spravite na varno. Odpustite torej — kar moči daleč kam — vse nadaljnje pa prepustite Martinu in meni.«

Po priznanih nizkih cenah si nabavite najboljše moške obleke, perilo in vsa praktična oblačila pri

Preskerju LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 14

CONTINENTAL

Sostanovalec s hrano in vso oskrbo, sprejem. Sv. Jakoba trg št. 5. 25937-23

Opremljeno sobo veliko, lepo in zračno nasproti gor. kolodvoru oddam boljšemu gospodu ali gospodični takoj ali 1. oktobra. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 25917-23

Krasno sobo prazno ali opremljeno, v centru, s souporabo kopalnice, oddam solidni gospodični. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 25909-23

Visokoškoli ali uradnici oddam sončno, zračno, opremljeno sobo z sajtrikom. Ogled med 2. in 4. uro. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 25639-23

Gospod išče sončno sobo s hrano ali brez. Ponudbe na ogled. Jutra pod »Točen 936«. 25936-23a

Zakonca iščeta opremljeno sobo za 1. oktober, največ 10 minut od pošte. Naslov oddati v ogled. Jutra. 25927-23a

Dopisi Kočevje - Lutz V četrtek bo v trgovini Macher zastopnik tovarne Lutz peti vsem interesentom na razpolago od 10. do 15. ure. 25932-24

KLIŠEJE ENO VECBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

Prodaja lubja

Direkcija žum v Ljubljani prodaja iz drž. gozda Martinček potom pisanih ponudb dne 26. IX. 1939. smrekovo lubje v izmeri cca 2.663. prn. Izključna cena 8 Din za 1 prn izdelanega lubja. — Pojasnila daje spredaj navedena direkcija.

Najboljša gospodinska šola je na Privozu

V tem lepem domu, ki so ga zgradili slovenski gostilničarji, je poleg strokovne šole za gostinstvo obrt tudi prav moderno urejena gospodinska šola, ki jo vodijo že nekaj let odlične učne moči. Dasi ravno namenjena v prvi vrsti hčeram gostilničarjev in posestnikov raznih gostinskih obratov, sprejema tudi druga dekleta po dovršenem 16. letu starosti, slovenska dekleta, ki se hočejo naučiti umnega gospodarstva. Varnost gospodinskega pouka priznava ves svet, zato se mnoge gospodinske šole vsake vrsti pri nas in v tujini. Treba je le izbrati pravo, to je tisto, ki nudi gojenkam največ praktične gospodinske izobrazbe. To pa je ona šola, kjer je malo gojek in imajo zato mnogo prilike v praktični vežbi: ne gledajo samo na stidilnik, v lonce in kozice, kako druge kuhajo, ampak vsako jed tudi same kuhajo. Učiteljstvo te šole polaga največjo važnost na to, da se po običajnega praktičnega in teoretičnega gospodinskega pouka izvežbajo v vseh tudi neprijetnih in težjih poslih, kakor so n. pr. pomivanje in ribanje. Res je sicer, da marsikatero dekle, razvajeno od doma, nekoliko postrani gleda, kadar misli na to, kaj tudi njo čaka. Ne mine pa mesec dni, ko reda prizna, da je vse to znanje res potrebno, saj uvidi, da ne bi znala ukazovati, kako naj se delo izvršuje, ako ga sama ne bi znala. Iz statistike šole je razvidno da se dekleta, izobražena v tej šoli, kar hitro in prav dobro znajdejo v življenju. Tu ni razlike med absolutenkami, ki vodijo lastno gospodinstvo ali domači gostinski obrat in med onimi, ki so v raznih gostinskih obratih že nastavljene. Naše žene, ki so dale pobudo za ustanovitve te gospodinske šole, so predvsem mislile na to, kako bi slovenska gospodinja pomagala pri ureditvi in izpopolnjevanju tujskega prometa. Tujec je pri nas vedno več, pritožbe radi slabe, zlasti enakomerne hrane in neudobno urejenih sob pa ne utihnejo. Le najboljše gospodinja, more tu pomagati. Stariši, ki bi radi, da se hčerka temeljito izuči umnega gospodarstva, naj jo še letos vpíšejo v gospodinsko šolo v Ljubljani, Privoz št. 11. Lahko si šolo ogledate vsak dan med 10. in 12. uro. Š šola je združen internat, ki je v istem posloju. Voditeljica

RADIO

Sreda, 20. septembra

Ljubljana 12: Pisana šara (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Ruski sekret. — 14: Napovedi. — 18: Mladinska ura: Opazuj in poskušaj (prof. M. Adlesht). — 18.15: Pesmi iz opere »Pri naši kočici« (plošče). — 18.40: Zamislivosti iz ribarstva (g. Alojzij Sulgaj). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Ob 75 letnici ženevske konvencije Rdečega križa (dr. Oton Fethich). — 19.40: Nac. ura: Uspehi vsedr. gasilskega kongresa v Ljubljani. — 20: Veseli godci. — 20.45: Poljski glasbeni utrinki (plošče). — 21.15: Klavirski koncert ge. Ostero-Vajkove. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Vsakemu nekaj (plošče).

Beograd 18.20: Orkester in narodno petje. — 20: Prenos opere iz Nar. gled. Zagreb 20: Prenos iz Ljubljane. — 22.20: Lahka glasba. — Praga 20: Češki skladatelji. — 22: Lahka glasba. — 23: Češka glasba. — Varšava: Program po napovedi. — Sofija 18.55: Instrumentalna glasba. — 19.45: Prenos opere »Trubadur«. — 22: Plesna muzika. — Dunaj 12: Mali orkester. — 16: Vesela muzika. — 20: Koncert dunajskih simfonikov. — 22.30: Lahka godba. — Berlin 20: Sistični koncert. — 23: Zabaven spored. — 24: Nočni koncert. — München 19.45: Prijetni pevci. — 20.15: Koncertni večer. — 22: Lahka godba. — Pariz 19.40: Plošče. — 20: Koncert orkestra.

KATERA IZMED VAS ŽELI IZGLEDATI MLADA?

Senzacionalna iznajdba s pomočjo katere IZGINJAJO GUBE

Žene 50 let lahko izgledajo kakor da so le 35 let.

Nov dragocen ekstrakt kožnih celic — ravno tak kakor vitalni elementi v koži zdravega mladega dekleta.

Odkril ga je znameniti profesor dunajskega vseučilišča, ki ga je pridobil iz skrbno izbranih mladih živali.

Ta ekstrakt, imenovan »Biocel«, je zdaj v rožnati hrani za kožo Tokalon. Uporabljajte jo vsak večer. V vsakem trenutku Vašega spanja bo Vaša koža srkala te vitalne elemente. Vsako turo, ko se zbudite, je Vaša koža jasnejša, svežja, bolj gladka — mlajša. Čez dan uporabljajte belo, nemastno kremo Tokalon. S to preprosto nego lepote lahko vsaka žena doseže, da bo videti za deset let mlajša, ter lahko dobi čudovito kožo in polt, s kakršno bi se mogla ponahati vsaka mladenka. S hranami za kožo Tokalon so uspešni učinki vsekakor zagotovljeni, ali pa se denar vrne.

Za vedno nas je zapustil naš vzgledno dobri sin, nadvse ljubljeni brat, stric in bratranec

Adolf Kilar

brigadni general

odlikovan z redom Jugoslov. krone 3. stopnje itd.

ki je v soboto 16. septembra zvečer nenadoma umrl v Vranju.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo z glavnega kolodvora v Ljubljani na pokopališče k Sv. Križu. — Dan in uro pogreba naznanimo kasneje.

Prosimo tihega sožalja.

LJUBLJANA — VRANJE, dne 18. septembra 1939.

Marija mati

Ivan, Anton, Riko bratje

Ana, por. Kastelic sestra

ter ostalo sorodstvo.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Francosko topništvo

Francoska artiljerija zavzema ponoči položaje na francosko-nemški meji

Vojna idila v Parizu

„D. P.“ — Nadzornik i zaklonišč — Predmeti, ki gredo najbolj v denar — Prostor za go. Dubois — Jarki Posebni popusti za vojake — Vsak Parižan ima izkaznico

P. N. — Pariz, 12. septembra

Francoska prestolnica se polagoma brez rekega preloma, brez zmešnjave in po pla-ha privaja na novo stanje. Po štirih mirnih nočeh so včeraj zjutraj ob 4. uri 15 minut zatulile sirene in dvignila Parižane iz toplih pernec. Kakor prejšnje dni, tako so se tudi sedaj ljudje brez velikega razburjenja zatekli v zaklonišča in kleti. Kdor se je slučajno mudil na ulici v drugem delu mesta, so ga stražniki in člani pasivne obrambe povedli v najbližje zatočišče. Pasivna obramba — Défence pasive — sedaj že brezhibno deluje. Sestavljeni so bataljoni, katerih člani so deloma že uniformirani, deloma pa so še v meščanski obleki s trakom okoli leve nadlahti s črkama D. P. Uro nato je zopet zatulilo vseh 80 siren in ljudje so odšli iz zaklonišč po svojih običajnih opravkih. Sirene zatulijo vse naenkrat, ker jih upravlja na policijski en sam človek. Zadržuje en pritisk na vzvod in vseh 80 siren izpusti svoj zategli, presunljivi svarilni žvižg.

Veliko priljubljenost so si v Parizu pridobili stražniki, ki nadzorujejo podzemna zatočišča. To so znani »chef d'ilot« — t. j. prometni stražniki, ki s prometnih otkov na ulicah ravnaajo vse vrvenje. Ti so obenem nadzorniki zaklonišč. Vedo vse, so mirni in hladnokrvni ter ustrezljivi. Nekateri so za svoja zaklonišča ustanovili posebne stenske časopise, v katerih dajejo podrobna navodila somoščarom... Ne nosite s seboj kovčegov, pravi eno izmed takih navodil, »v gneči in v temi lahko nenadoma izpremenite lastnika. Za denar in dragocenosti si napravite majhno vrečko za okoli vrata. Vzemite s seboj žepno baterijo, da ne boste sedeli po par ur v temi, če ne nameravate spati.« Neki »chef d'ilot« spominja svoje varovance na nesrečo v podzemski železnici l. 1903., ko se je zadušilo okoli 100 oseb samo zaradi tega, ker so v temi drug drugega ovirali. Ta omemba davne nesreče vzpodbudi nekoga v zaklonišču k bistri opazki: »Nas šef mora biti že precej v letih, ko se spominja one nesreče. V dobrem varstvu smo, ko za nas skrbi papa, če bi bil kak novinec ali zele-nec, bi bilo slabše.« In ko se ob koncu alarma res pojavi šef, ga vse radostno obsuje s klici »živio papa«. Odslej se o šefu naše-

Ukrajinke

v narodni noši

ga zaklonišča ne govori drugače in vsakdo ve, kdo je ta popularni »papa«. V smislu naročil glavnega tajništva pasivne obrambe naš papa tudi strogo skrbi za snago v zaklonišču. Ne papirčka ne ogorka ne sme biti nikjer in prostori se morajo vestno zračiti.

Trgovina v Parizu je precej zastala. Mnogo prodajalcev je vpoklicanih, da nima kdo streči, toda to se izenačuje, ker je kupcev še več vpoklicanih in nima kdo nakupovati. Blago, ki se danes prodaja najbolj, je modri celofan za zasenčenje svetilk, črni papir za okna in žepne baterije, ki so skoro popolnoma posle. Zelo iskano blago so tudi kovčegi, torbe, nahrbtniki in slično, kajti v zakloniščih je na prvem mestu navet: »Največja modrost je zapustiti mesto in odpotovati na kmete.«

Zadnji alarm me je zalotil daleč od »domačega« zaklonišča. Zdel sem se tujec v novem podzemlju, toda stenski list me je kmalu ohrabil: »Ne hodite vedno v isto zaklonišče«, pravi, »izprememba je prijetna in raztresa naše skrbi.« Pod svetom »zapustite Pariz!« pa je šef dostavil: »Seveda: Kdo pa se loči od našega Pariza brez solz. Toda solze so čisto olajšanje.« Pod tem je zopet svaril: »Ne zaupajte preveč postrežljivim ljudem, taki so čisto samo pomagala tatov. V temi in gneči cvete njihova obrt.« Nekateri napisi so glinlivi v svoji domoljubni priprosti: »To je prostor za gospo Dubois: tri sinove in dva zeta ima na fronti.« Vkljub gneči ni človeka, ki bi zasedel to mesto.

Po vsem Parizu koplje pasivna obramba jarkov. Doslej so bili jarki samo v predmestju, sedaj pa nastajajo tudi v notranjem mestu, kajti kleti in zaklonišč je vseeno še premalo in nekateri gredo rajši v jarko nego da bi ostajali v hišah, ker se boje, da bi bili zasuti. Jarki so navadno v krajih, kjer ni hiš in ni opasnosti, da bi bili zasuti.

Edino prometno sredstvo, razen nekoli-kih avtobusov, je sedaj še podzemna železnica. Ta je sicer nekoliko omejila svoj promet, pa ima kljub vsemu mnogo potnikov. Parižani so itak zelo vljudno ljudstvo, v teh časih pa ne gre samo za uljudnost, marveč se izkazuje res požrtvovalna postrežljivost in solidarnost. Neki znani pariški restorani je te dni prijetno presenetil svoje goste. Objavil je 10%-ni popust za vsako jed in pijačo, ki jo naroči človek v uniformi. Lastnik pravi: »Zadnje vojno sem tudi jaz preživel kot vojak in vem, kako dobro dé vojaku vsaka najmanjša pozornost. Zdaj sem prestar za fronto, vendar rad kaj storim za vojake.«

Izredne prilike zahtevajo izrednih ukrepov. Zelo priporočljivo je, da ima vsakdo s seboj izkaznico, kar je bila doslej Parižanom neznana stvar. Policija hoče pač imeti kontrolo osobito nad sumljivimi tipi. Izšlo so že odredbe zoper verižnike, strogo se kaznujejo zlasti razširjevalci vznemirjujočih vesti. Po večini gre samo za neverne-že in razburjene ljudi, toda eksemplarična strogost je gotovo na mestu. Oblasti lepi v zakloniščih razglase, da doslej nad Pariz ni padla še niti ena sovražna bomba. Kako dolgo bo še trajala ta vojna idila?

Poljska vlada v Černovicah

Rumunska vlada je službeno objavila, da je prispela poljska vlada z državnim prezidentom Moscičkim v Černovice in se nastanila v ondotni nadškofijski palači.

Tudi race čutijo posledice vojne

V središču holandskega perutinarstva, v Ermeloju, so morali zaklati 50.000 mladih rac, ker rejci ne morejo dobiti dovolj krme. Kakor poročajo holandski listi, gre večinoma za male rejce, ki imajo skupaj kakšnih 400.000 rac. Da so morali holandski mali rejci že sedaj zaklati osmi del svojih rac, gre na račun vojne na morju, ki je ustavila izvoz holandske perutnine.

Zlato proti revmatizmu

Novije raziskave kažejo, da ima zlato poseben učinek na revmatska obolenja. Zlato dovajajo pri tem zdravljenju v kemični spojini, ki jo kri sprejema. Tako more po vsem telesu izkazati svoj učinek proti revmatskim strupenim snovem, ki jih danes sicer še ne poznamo.

Po številnih poskusih so strokovnjaki označili zdravljenje revmatizma z zlatom kot največji napredek, odkar se ljudje z revmo sploh bavijo. Posebno v izrazito kroničnih primerih so dosegli izboljšanje in zastoj v boleznih, ki je drugače niso mogli ustaviti, v okroglo 80 odstotkov vseh primerov.

Sicer je res, da pomeni vsaka kovina, ki jo dovedejo telesu, za telo strup, vendar pa dajejo dosedanje izkušnje upanje, da bodo ugotovili količino zlata, ki jo človeška kri prenese v vsakem poedinem primeru. Tedaj bodo lahko zlato začeli uporabljati kot splošno lečilo za revmatska obolenja. Če pomislimo, da onesposablja revmatizem danes več ljudi za delo nego jetika in mnoge druge infektivne bolezni, se lahko veselimo, da je zdravniški veda uspešno odkrila pripomoček, ki utegne revmatska obolenja odpraviti.

Izven domovine

Predsednik zasedene poljske republike g. Mościcki

Maršal poljske vojske Rydz-Smigły

Tako je pustošila vojna

Razdejana železniška postaja v Cevu na Poljskem. V ozadju ostanek razstreljenega mostu čez Vislo.

Poljski ujetniki

Nemci odvažajo ujete Poljake v kamionih z bojišča

Polotok Hela

Polkrog, ki zapira vhod v Gdanski zaliv — Kje je stala praviščna Vineta

Polotok Hela, na katerem so poljske čete po padcu Gdinje nudile zadnji odpor Nemcem, je 3 km dolg. Na najširšem mestu, ob koncu, kjer je stala nekoč vas Hela s svetilnikom, je 3 km širok, na najožjem pa meri 500 do 600 m. Polotok zapira v obliki polkroga Gdanski zaliv. L. 1919. je pripadel s Pomorjansko (>Koridorjem<) in vasjo Gdinjo Poljakom.

Pred vojno je polotok veljal kot nekakšno nedeljsko izletišče Gdančanov. Prilike za kopanje je bilo tu dovolj. Parniki, ki so prevažali od izliva Visle ali od Sopota kopalce do ribiške vasi Hele, so bili vedno zasedeni.

Stare pripovedke pravijo, da praviščna, potopljena Vineta ni ležala na otoku Vse-domu ali pri sedanjem Stettinu, temveč ob južnovzhodnem koncu Hele. Morda je bilo tam nekoč res kakšno naselje, ki je doživelo podobno usodo. Zanimivo je vse-kako, da je Gdanski zaliv zelo globok, globlji nego katera koli druga točka Vzhoda morja. Izmerili so že globino 116 m.

Na Heli je bilo najlepše pač v zgodnji jeseni, ko je bilo rešje v polnem razcvetu in se je ves polotok s svojimi borovci vred pobarval rdečkasto. Vas Hela je bila seveda tudi kopališki kraj, imela je nekakšen obrežni hotel in nekoliko hiš, ki so dajale priliko za ceneno letovanje in prenočevanje. Vse skupaj pa je bilo namenjeno bolj prijateljem tihe samotnosti, ne pa zahtevnim kopališkim gostom.

Ko so Poljaki izgradili svoja vrata v svet, pristanišče Gdinjo, niso pozabili tudi na strateško zavarovanje. V ta namen so s svojega ozemlja zgradili železniško progo na polotoku, ob zapadnem koncu gdnjskih pristaniških naprav so uredili bazo za svojo vojno mornarico, potem so začeli utrjevati polotok sam. Skoraj vse naselbine so na njem izpraznili in podrli. Zgradili so celo vrsto betoniranih zaklonov, postavili obalne baterije in pred dvema letoma so prepovedali vsem nepoklicanim dostop na Helo. Kopališkega življenja na polotoku je bilo konec.

Samaritanka v treh vojnah

96 letna Berlinčanka sili k Rdečemu križu

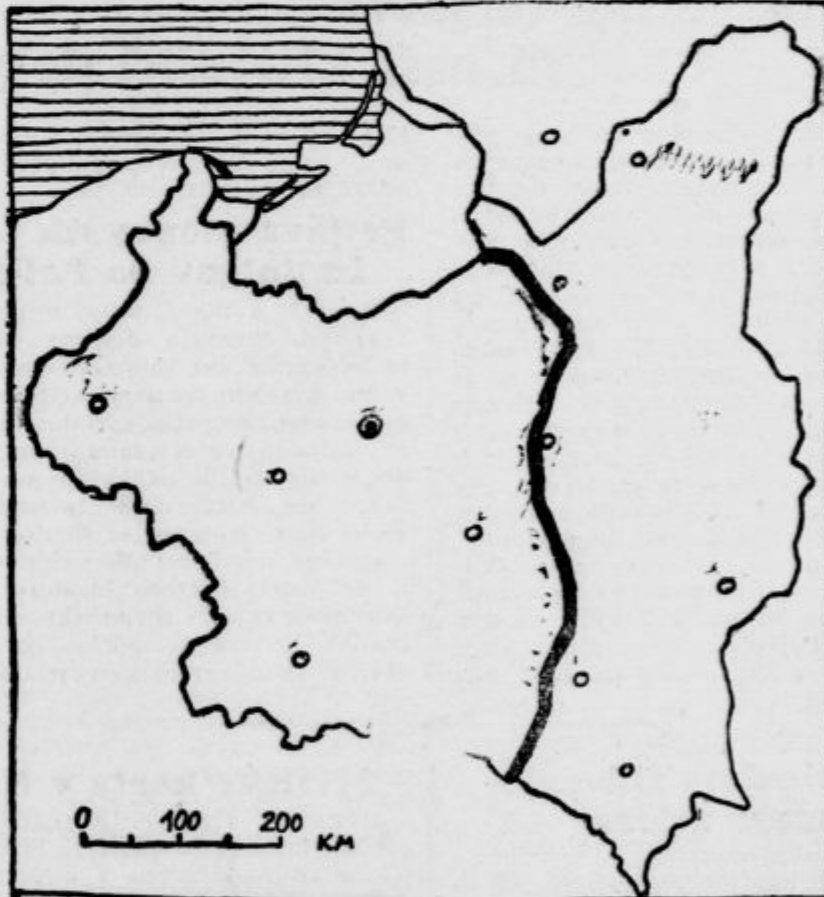
Nemški listi poročajo o neki 96letni Berlinčanki, ki se je prijavila za službo Rdečega križa. Ko je čitala proglas te organizacije, je poslala njenemu prijavnemu uradu pismo, v katerem pravi, da je sicer slabo stara, da je pa po svojem mnenju še sposobna za lažja pomožna dela.

Elizabeth Pippartova, kakor se imenuje stara gospa, je sodelovala že v treh vojnah kot sestra Rdečega križa. L. 1866 se je kot mlado dekle in kot ena prvih samaritanek prijavila za službo na fronti. Takrat je dobila priznanje pruskega kralja in iglo, ki so jo bili izdelali za bolniške pomočnice iz

osvojenih topov.

V času francosko-nemške vojne 1870-71 je bila že poročena, a navzlic svojim dolžnostim kot žena si je spet nataknila trak Rdečega križa. Takrat je delala v zaledju. Ko je nastala svetovna vojna, ji je bilo že 71 let, pa se je takoj prijavila za samaritan-ko. Imeli so tolikšno zaupanje vanjo, da so jo brez oklevanja imenovali za voditeljico postajne straže Rdečega križa na veliki železniški postaji. Sedaj pa so morali navzlic njenim zaslugam odkloniti prošnjo, da bi jo kot 96letno staro spet sprejeli kot sestro Rdečega križa.

Curzonova linija

Ta teoretična razmejitev na ozemlju dosedanje Poljske je bila predlagana leta 1919 na veleposlaniški konferenci v Parizu. Sedanja ruska meja na zapadu pojde verjetno še globlje na poljsko ozemlje

Vojni ujetniki pomagajo kmetom

V Magdeburgu na Nemškem so začeli kopati krompir s pomočjo poljskih ujetnikov. Nemške vojaške oblasti so dodelile posameznim kmetijam toliko ujetnikov, ko likor delavcev potrebujejo, da opravijo jesenska dela.

Nagrade v angleški pomorski vojni

Angleška vlada objavlja, da pripadejo tri četrtine čiste vrednosti uplenjenih ladij so-vražnih držav državi, četrta četrtina vrednosti pa se razdeli po posebnem ključu med častnike in moštvo, ki so ladjo uplenili. Enako odredbo je izdala v sporazumu z Anglijo tudi francoska vlada.

Pošast otroške paralize

Magistrat češkega mesta Prage je izdal odlok, ki prepoveduje mladostnikom izpod 18. leta vstop v sleherni javen lokal, kino, gledališče, čitalnico, telovadnico itd. Prepoved velja zaenkrat do 2. oktobra. Izdana je bila zaradi razširjajoče se otroške paralize.

Danska je odpustila nekaj rezervistov

Iz Kodanja poročajo, da je danska vlada odpustila nekaj letnikov rezervistov, ki so bili vpoklicani zaradi vojne stanja v Evropi. Obenem je odšlo domov tudi nekaj rezervistov pri mornarici.

Poveljnik Gdanska

Za poveljnika okupiranega Gdanska je nemška vlada imenovala generala Heitha, ki je obenem tudi vojaški poveljnik za vse Pomorje.

A NEKDOTE

Kralj Henrik IV., vladar Kastilje, je imel dvornega norca, ki ga je prikrito pikal. Nekoč se mu je hotel osvetiti, pa ga je nagovoril: »Povej mi, norec, kakšna je prav za prav razlika med teboj in oslom?« Norec je pazno premeril razdaljo, ki ga je ločila od kralja in dejal z resnim glasom: »Samo trije sežnji prostora. Veličanstvo!«

VSAK DAN ENA

»Prosim te, izvoli vzeti vitamine, jaz bom pojedel ostanek«
(»Tidens Tegne«)